

Beroep: Timmerman (nieuwbouw)

Omschrijving werkzaamheden:

De timmerman (nieuwbouw) stelt profielen, kozijnen en eenvoudige bekistingen, maakt en/of monteert diverse (meestal houten) constructies, zoals gordingen, sporen, dakplaten en scharnierkappen, dak- en/of vloerconstructies. Gordingen, sporen en dakplaten worden indien nodig op maat gemaakt en handmatig of met een kraan in de juiste positie gesteld en bevestigd. Dakkappen, muurplaten en knieschotten worden door de timmerman gepositioneerd en geplaatst, vastgezet en zonodig afgewerkt. Hij plaatst en monteert gevelkozijnen, ramen en deuren en verzorgt de afmontage van wanden, vloeren en plafonds (aanbrengen van plinten, hang- en sluitwerk en dergelijke). De werkzaamheden omvatten, behalve timmeren, ook zagen, schaven, schuren en frezen. De timmerman (nieuwbouw) wordt ook vaak ingezet voor voorbereidende werkzaamheden als het plaatsen van afrasteringen en naamborden van de aannemer en voor sommige onvoorziene klusjes. Hij dient over verschillende vaardigheden te beschikken zoals ambachtelijk vakwerk, het lezen van tekeningen en hij dient een ruimtelijk voorstellingsvermogen te hebben.

Het werk van de timmerman (nieuwbouw) wordt gekenmerkt door afwisseling. Hij werkt soms op ladders, steigers of op (schuine) daken, maar ook in installatie- of kruipruimten. Er is soms sprake van tijdsdruk door het wachten op het resultaat van anderen. Er is blootstelling aan lawaai, hand-armtrillingen, gevaarlijke stoffen, (hout)stof en chemische producten. Chemische producten kunnen leiden tot huidirritatie en huid- en luchtwegirritaties en -aandoeningen. Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen is in veel gevallen noodzakelijk. De timmerman werkt zowel binnen als buiten. Hierdoor wordt hij blootgesteld aan weersinvloeden, temperatuurwisselingen en koude. De ruimten waarin men werkt zijn niet altijd gasdicht waardoor hij blootstaat aan tocht. Bij binnenwerk en werken in schemer is bijverlichting nodig. Hygienische en sanitaire voorzieningen zijn meestal aanwezig. Op de werkvloer is vaak rommelig en er bevindt zich vaak van alles: werktafels, gereedschapskist, nieuw hout, maar ook vaak kabels, apparatuur en afval. Vaak ook materialen, gereedschappen e.d. van anderen. Een rommelige werkplek is een veiligheidsrisico evenals verkeerd gebruik van gereedschappen en machines, verwijderen van beveiligingen en (onveilig) werken op hoogte. Een deel van het werk kan worden uitgevoerd in de timmerwerkplaats of in een loods op het bouwterrein; hier zijn betere mogelijkheden om de werkomstandigheden te controleren dan op het te bouwen object. De timmerman (nieuwbouw) heeft in vergelijking met het overige bouwplaats personeel (totaal) ongeveer evenveel klachten over de gezondheid en over veiligheid. Hij verzuimt evenveel wegens ziekte en vanwege een ongeval als het overige bouwplaats personeel (totaal).

Materieel: Timmermanshamer, klauwhamer, houten, rubber, nylon hamers, drevel, centerpas, schaaf, vermoor-, kantel-, klezoor-, breek- of koudbeitel, wetsteen, handzaag, verstekzaag, kapzaag, beugelzaag, schrobzaag, zaagzettang, zaagvijlklem, booromslag met ratel, priem en diverse boorsoorten, schroevendraaier, nijptang, draadtang, waterpomptang, steeksleutel, ringsleutel, lijmtangen, klemmen, schuurblokje, houtrasp, houtvijl, panstrijkers, platstrijkers, platspaen, timmermanskist, potlood, zaagplankje, lijmkam, handboormachine, gewone, slag- of klopboormachine, cirkelzaagmachine, decoupeermachine, handschaafmachine, handfreesmachine, sleuvenfreesmachine, bandschuurmachine, schijfschuurmachine, hand- of vlakschuurmachine, niet- en spijkermachines, workmate, werkbank.

Materiaal: Hout, plaatmateriaal, verbindingsmiddelen, hang- en sluitwerk, bouwbeslag, isolatiematerialen, voorgefabriceerde bouwonderdelen, kozijnen, deuren, trappen, etc., kisten, lijmen en verven, diverse bouwmaterialen zoals stalen balken, bladlood en bladzink

Risicogebied	Prioriteit (Arbouw)	Risico / Aandachtspunt	(Suggesties voor) maatregelen
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Opperen / hanteren van zware lasten, elementen	Zorg voor hulpmiddelen voor het opperen, zoals een kraan, verreiker en bouw(ladder)lift en/of gebruik horizontale transportmiddelen. Gebruik hulpmiddelen voor het plaatsen en aanbrengen van kozijnen en deuren, zoals een deurmaatje, deurlift of platendrager. Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Laat werkzaamheden zoveel mogelijk machinaal uitvoeren. Kies een werkmethode waarbij lichamelijke belasting zoveel mogelijk wordt voorkomen Gebruik de beschikbare transport- en tilhulpmiddelen Voer zware werkzaamheden, zoals het monteren/ demonteren van zware onderdelen met twee personen uit.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Handmatige aan- en afvoer van materialen en gereedschappen	Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Gebruik de beschikbare transport- en tilhulpmiddelen.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Overige	Zorg voor hulpmiddelen voor het opperen, zoals een kraan, verreiker en bouw(ladder)lift Gebruik van een kraan bij transport en plaatsen van elementen, muurplaten en onderdelen van de dakconstructie. Plaats deze indien mogelijk mechanisch. Pas een prefab dakconstructie toe, scharnierkappen (met evenaar uitklappen). Lever materialen effectief aan (dicht bij de verwerkingsplaats; in de juiste volgorde; afgedekt). Zorg voor machinaal transport van machines, apparatuur en materialen (bijvoorbeeld kraan of (ladder)lift. Transporteer materialen en apparatuur zwaarder dan 25 kg (bij horizontaal transport) of 10 kg (bij verticaal transport) altijd met kraan of met (mechanische) hulpmiddelen (bijvoorbeeld kar, wagentje). Vraag bij het verwerken van zware (grote) materialen een collega om hulp. Voer zware werkzaamheden, zoals het monteren/ demonteren van zware onderdelen met twee personen uit.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Werken boven de macht en stelwerk	Verstrek/gebruik zo nodig licht, multifunctioneel klimmaterieel of een bordes. Plaats de elementen indien mogelijk mechanisch
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Transportafstand	Zet materiaal en gereedschappen zo dicht mogelijk bij de werkplek. Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Gips (plafond) platen aanbrengen	Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Gebruik hulpmiddelen voor het plaatsen en aanbrengen zoals een platendrager, platenwagen, platenlift, paneellift Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Plaatsen van dakplaten, dakelementen, scharnierkappen	Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Gebruik hijsmiddelen (evenaar, juk of klem, eventueel met compensatiecilinder) Zorg voor machinaal transport van machines, apparatuur en materialen (bijvoorbeeld kraan of (ladder)lift. Transporteer materialen en apparatuur zwaarder dan 25 kg (bij horizontaal transport) of 10 kg (bij verticaal transport) altijd met kraan of met (mechanische) hulpmiddelen (bijvoorbeeld kar, wagentje).
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Plaatsen van zware deuren	Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Gebruik hulpmiddelen voor het plaatsen en aanbrengen van deuren, zoals een deurmaatje, deurlift, kantelafel of pedal-up
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Transporteren en stellen van kozijnen	Maak een los- en stapelplan waardoor de benodigde kozijnen, deuren, platen en andere materialen zo dicht mogelijk bij het werk liggen. Gebruik draagbeugels en losse handvatten, aluminium hijslier, hijsraam en takel voor kozijnen en gevelpuien, transportwagens, vensterplaatser Kozijnen tot 25 kg mogen met de hand getild en gesteld worden door één persoon. Stel en til kozijnen zwaarder dan 25 kg, maar lichter dan 50 kg worden, door tenminste twee personen als machinaal stellen/tillen niet mogelijk is. Stel of til kozijnen boven 50 kg niet handmatig. Pas waar mogelijk andere werkmethoden toe om het werk lichter te maken.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Het werk is lichamelijk inspannend / Vaker lage rug-, knie-, onderbeen-, enkelklachten	Plaats de elementen indien mogelijk mechanisch

Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Traplopen / op ladders klimmen	Zorg voor hulpmiddelen voor het opperen, zoals een kraan, verreiker en bouw(ladder)lift
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Opperen, tillen en sjouwen van materialen	Zorg voor mechanisch horizontaal en verticaal transport Gebruik touwenblok, steigertakel (max. 25 kg), elektrische palletwagens, kraan, verreiker, lift (grote projecten), pannelif, etc. Zorg voor een opgeruimde steiger met transportmogelijkheden Zie maatregelen bij fysieke belasting
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Overige	Zorg voor een tochtvrije werkplek.
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Het werk is lichamelijk inspannend / Vaker lage rug-, knie-, onderbeen-, enkelklachten	Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Het werk is lichamelijk inspannend Vaker lage rug-, knie-, onderbeen-, enkelklachten	Zorg voor een goede toegang tot de werkplek voor mensen, materiaal en gereedschap
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Traplopen / op ladders klimmen	Zorg voor goede werkvoorbereiding, logistiek en een reële planning van de tijdsduur van het werk en de inzet van het personeel.
Fysieke belasting	1	Bewegingsruimte / reikafstanden Opperen / hanteren van zware lasten, elementen	Richt de werkplek zorgvuldig in, houd deze vrij van obstakels, zoals afval, snoeren en gereedschap Zet materiaal en gereedschappen zo dicht mogelijk bij de werkplek
Fysieke belasting	1	Bewegingsruimte / reikafstanden Werken in kleine ruimten, op moeilijk bereikbare plaatsen en op smalle steigers	Juiste werkhouding, ongunstige werkhouding vermijden, afwisseling van werkhouding Maak gebruik van hulpmiddelen
Fysieke belasting	1	Bewegingsruimte / reikafstanden Werken op hellende daken	Werken zoveel mogelijk afwisselen tussen werkzaamheden op de grond en op het dak Werk altijd met steunmiddelen zoals panlatten, dakstoel, daksteiger of dakladder
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Overige	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Opperen / hanteren van zware lasten, elementen	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Handmatige aan- en afvoer van materialen en gereedschappen	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Het werk is lichamelijk inspannend / Vaker lage rug-, knie-, onderbeen-, enkelklachten	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Werken boven de macht en stelwerk	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Timmerwerkzaamheden	Gebruik zonodig een kantelafel, panelenkantelaar, boorstatief
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Werken op ladders	Ga op ladders zo veel mogelijk voor het werk en op de juiste hoogte staan. Gebruik ladders met brede sporten en verplaats de ladder regelmatig.
Fysieke belasting	2	Ongunstige werkhoudingen Werken boven de macht en stelwerk	Verstrek/gebruik zo nodig licht, multifunctioneel klimmaterieel of een bordes. Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	2	Ongunstige werkhoudingen Spijkeren van plinten: geknield/gebukt, met gedraaide rug	Gebruik de beschikbare transport- en tilhulpmiddelen.
Fysieke belasting	2	Ongunstige werkhoudingen Werken in kleine ruimtes (kelders, kruipruimten, vlieringen)	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	2	Ongunstige werkhoudingen In gebogen of met gedraaide houding werken	Zorg voor afwisseling in het werk, zodat niet steeds dezelfde spieren en gewrichten gebruikt/ belast worden.
Fysieke belasting	2	Repeterende bewegingen Met de hand spijkeren (kappen, dakplaten, dakelementen, scharnierkappen)	Handmatige verwerking blijft beperkt tot maximaal 1 uur per persoon verdeeld over de dag (taakverdeling binnen de ploeg) Spijkerhaken of ringnagels dienen met mechanische apparatuur worden verwerkt
Fysieke belasting	2	Repeterende bewegingen Panlatten afzagen, positioneren en vastspijkeren	Gebruik een 'Einlattform' -machine Gebruik andere bevestigingsmiddelen Gebruik lichte apparatuur (snoerloos / accu's)
Psychosociale factoren	3	Geestelijk inspannend / interessant werk Werk vereist vakmanschap, concentratie, nauwkeurigheid en improvisatievermogen	Maak gebruik van opleidings- en scholingsmogelijkheden voor kennisverbreding en specialisatie
Fysische factoren	1	Geluid Blootstelling aan hoge geluidsniveaus / Relatief veel klachten over lawaai en last van het gehoor / Gemiddelde lawaai-blootstelling / werkdag (91 dB(A))	Zorg voor een goede maatvoering; dit voorkomt lawaaiige bewerkingen op de werkplek. Kies bij de aanschaf van gereedschap voor geluidgedempte typen. Kies voor hardmetalen (HM) bladen in een cirkelzaag in plaats van chroom-vanadium (CV). Hiermee wordt het geluidsniveau met 3 tot 5 dB(A) verminderd. Bij gebruik van HM 'sandwich-bladen' gaat nog eens 3 dB(A) van het geluidsniveau af.

Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Dode vingers en gewrichtsklachten aan handen en vingers	<p>Verstrek/ gebruik scherp gereedschap. Dit veroorzaakt minder geluid, trillingen, stof en fysieke belasting en hiermee kan sneller gewerkt worden, waardoor de blootstellingsduur korter kan worden.</p> <p>Lever materialen op maat aan.</p> <p>Pas de werkmethode aan. Door het meestorten van bevestigingspunten of schroefhuizen voor muurplaatankers hoeft er minder geboord te worden).</p> <p>Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen (verstrekken is verplicht boven een geluidniveau van 80 dB(A), gebruik is verplicht boven 85 dB(A)). Kies een type in overleg met het personeel; een middel dat niet lekker zit, wordt vaak slecht gebruikt.</p> <p>Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze beschermen onvoldoende. Bovendien kunnen toxische of irriterende stoffen in de gehoorgang terechtkomen. Otoplastieken met een op het geluidsniveau afgestemd filter of goed dempende gehoorkappen bieden wel goede bescherming</p> <p>Zie toe op het gebruik van de gehoorbescherming; zorg ervoor dat de leiding het goede voorbeeld geeft</p> <p>Zorg voor voorlichting en instructie (gehoorbeschermingsprogramma), houd hierbij rekening met anderstaligen.</p> <p>Lever materialen op maat aan.</p> <p>Neem bij de aanschaf en het vervangen van gereedschap de productie van trillingen mee in de afweging. Vraag de leverancier om informatie over de mate van trillingen en de mogelijkheden om deze te beperken.</p> <p>Verstrek/ gebruik scherp gereedschap. Dit veroorzaakt minder geluid, trillingen, stof en fysieke belasting en hiermee kan sneller gewerkt worden, waardoor de blootstellingsduur korter kan worden.</p> <p>Probeer de blootstelling te beperken door het werk zoveel mogelijk af te wisselen.</p> <p>Neem bij de aanschaf en het vervangen van gereedschap de productie van trillingen mee in de afweging. Vraag de leverancier om informatie over de mate van trillingen en de mogelijkheden om deze te beperken.</p> <p>Verstrek bij koud weer goede handschoenen. Bij blootstelling aan hand-armtrillingen is warm houden van de handen belangrijk. Handschoenen hebben maar een beperkt effect op trillingsdemping.</p>
Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Minder klachten over trillingen	
Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Werken met spijker- en nietapparaat, zaagmachine, schiethamer, boormachine, handapparatuur	<p>Gebruik minder belastende werkmethodes.</p> <p>Zorg dat de werknemers niet langer dan circa 1 uur per dag werken met apparatuur die hand-armtrillingen veroorzaakt. Dit kunt u bereiken door taakrotatie.</p> <p>Laat werknemers met gewrichtsproblemen deze werkzaamheden niet uitvoeren.</p> <p>Probeer de blootstelling te beperken door het werk zoveel mogelijk af te wisselen.</p> <p>Geef voorlichting en instructie.</p>
Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Gezondheidseffecten zoals "dode vingers" en gewrichtsaandoeningen	
Fysische factoren	3	Klimaat Overige	<p>Breng waar mogelijk voorzieningen aan tegen koude en tocht, zoals glas dicht maken of het gebruik van afscherming of tenten.</p> <p>Las bij warmte voldoende pauzes in en zorg voor voldoende drinken.</p> <p>Verstrek / draag op het weer en het werk afgestemde werkkleding, die voldoende bescherming biedt bij warmte en tegen kou.</p>
Fysische factoren	3	Klimaat Opperen / hanteren van zware lasten, elementen	Breng waar mogelijk voorzieningen aan tegen koude en tocht, zoals glas dicht maken of het gebruik van afscherming of tenten.
Fysische factoren	3	Klimaat Het werk is lichamelijk inspannend / Vaker lage rug-, knie-, onderbeen-, enkelklachten	Breng waar mogelijk voorzieningen aan tegen koude en tocht, zoals glas dicht maken of het gebruik van afscherming of tenten.
Fysische factoren	3	Klimaat Relatief wat meer last van klimatologische factoren	Verstrek / draag op het weer en het werk afgestemde werkkleding, die voldoende bescherming biedt bij warmte en tegen kou.
Fysische factoren	3	Klimaat Hinder van koude, warmte, regen, wind	Zorg voor juiste beschutting, afscherming, verwarming Maak afspraken, bepaal wanneer wel of niet wordt gewerkt
Fysische factoren	3	Klimaat Hinder van tocht	Breng waar mogelijk voorzieningen aan tegen koude en tocht, zoals glas dicht maken of het gebruik van afscherming of tenten.
Fysische factoren	3	Klimaat Temperatuurswisselingen	Las bij warmte voldoende pauzes in en zorg voor voldoende drinken. Las bij kou voldoende pauzes in om op te warmen.
Fysische factoren	3	Verlichting Overige	Zorg minimaal voor verlichtingsniveau van 150 – 200 lux, plaats zonodig bouwlampen bij Zorg op de bouwplaats minimaal voor oriëntatieverlichting van 150 – 200 lux en werkplekverlichting van 200-800 lux. Plaats zonodig bouwlampen bij.
Fysische factoren	3	Verlichting Onvoldoende en/ of onveilige verlichting op de bouwplaats, schemer in wintertijd / Onvoldoende verlichting in de werkplaats / Onvoldoende binnenverlichting op het project	Zorg minimaal voor verlichtingsniveau van 150 – 200 lux, plaats zonodig bouwlampen bij
Fysische factoren	3	Verlichting Onvoldoende verlichting in de werkplaats	Zorg op de bouwplaats minimaal voor oriëntatieverlichting van 150 – 200 lux en werkplekverlichting van 200-800 lux. Plaats zonodig bouwlampen bij.
Fysische factoren	3	Straling UV-straling van de zon	Beschermende kleding, crème en PBM
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen	Lever materialen op maat aan. Pas stofafzuiging toe bij het gebruik van stofvormend gereedschap.

		Houtstof bij machinale bewerking van (hard)hout	<p>Stort bevestigingspunten of schroefhuizen voor muurplaatankers mee.</p> <p>Beperk de hoeveelheid houtstof bij zaagwerk door gebruik van een handzaag of een decoupeerzaag in plaats van een handcirkelzaag.</p> <p>Verstrek/ gebruik scherp gereedschap. Dit veroorzaakt minder geluid, trillingen, stof en fysieke belasting en hiermee kan sneller gewerkt worden, waardoor de blootstellingsduur korter kan worden.</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Houtstof bij machinale houtbewerking, zagen, frezen, schuren van (hard)hout of houtbevattend materiaal / Houtstof bij schoonmaken en opruimen / Zeer kleine kans op kanker van neus en neusbijholte door houtstof van (hard)hout</p>	<p>Beperk de blootstelling aan houtstof door stofafzuiging en/of omkasting.</p> <p>Zorg waar nodig voor mobiele afzuiging of vast opgestelde afzuiging.</p> <p>Verminder de blootstelling aan houtstof tot 2mg/m² of minder.</p> <p>Pas voor het opruimen van stof een goede industriestofzuiger voorzien van fijnstof filter (HEPA) toe.</p> <p>Verstrek/ gebruik scherp gereedschap. Dit veroorzaakt minder geluid, trillingen, stof en fysieke belasting en hiermee kan sneller gewerkt worden, waardoor de blootstellingsduur korter kan worden.</p> <p>Gebruik de stofafzuiging die op het handgereedschap zit. Stofzak weggooien, niet leeggooien.</p> <p>Gebruik ademhalingsbescherming bij zeer veel stof en/of wanneer u lang stoffig werk doet; een kap, helm of masker voorzien van aanblaasfilter (type 2 of 3).</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Vrijkomen van houtstof door bewerking van hout of houtbevattende platen; bij zagen, schuren, frezen en schoonmaken. / Kan na verloop van jaren o.a. allergische reacties veroorzaken. (Irritatie van ogen (oogbindvliesontsteking), luchtwegen (neusverkoud</p>	<p>Zorg waar nodig voor ademhalingsbescherming.</p> <p>Gebruik ademhalingsbescherming bij zeer veel stof en/of wanneer u lang stoffig werk doet; een kap, helm of masker voorzien van aanblaasfilter (type 2 of 3).</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Overige</p>	<p>Laat stoffige werkzaamheden in een aparte ruimte met afzuiging / ventilatie uitvoeren.</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Houtstof bij machinale bewerking van (hard)hout en schoonmaken</p>	<p>Beperk het aantal bewerkingen op de bouwplaats door nauwkeurig tekeningen / maatvoering in de fabriek; dit kan de hoeveelheid stof beperken.</p> <p>Zorg voor goede sanitaire voorzieningen (onder andere warm water en zeep om de handen te kunnen wassen, en schone, droge handdoeken).</p> <p>Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie.</p> <p>Zorg waar nodig voor mobiele afzuiging of vast opgestelde afzuiging.</p> <p>Ruim stof en gruis met een stofzuiger op of nat met een waterzuiger. Gebruik geen bezem of perslucht.</p> <p>Ruim stof en zaagsel regelmatig op, tenminste aan het eind van de werkdag. Gebruik hiervoor een industriële stofzuiger, geen bezem of perslucht.</p> <p>Zorg voor goed onderhoud van de afzuiginstallatie.</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Formaldehyde in lijm</p>	<p>Vermijd direct huidcontact en inademing</p> <p>Verstrek/ gebruik voorgeschreven bedrijfs- en werkkleding en de persoonlijke beschermingsmiddelen.</p> <p>Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie.</p> <p>Lees het etiket voor de gebruiksaanwijzing en de te nemen maatregelen, vraag veiligheidsinformatiebladen op bij leverancier</p> <p>Zorg dat de in het veiligheidsinformatieblad aangegeven beschermingsmiddelen aanwezig zijn. Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Houtstof bij machinale houtbewerking, zagen, frezen, schuren van (hard)hout of houtbevattend materiaal</p>	<p>Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie.</p> <p>Beperk de blootstelling aan houtstof door stofafzuiging en/of omkasting.</p> <p>Zorg voor goed onderhoud van de afzuiginstallatie</p> <p>Laat stoffige werkzaamheden in een aparte ruimte met afzuiging/ventilatie uitvoeren</p> <p>Beperk het aantal bewerkingen op de bouwplaats door nauwkeurig tekeningen / maatvoering in de fabriek; dit kan de hoeveelheid stof beperken.</p> <p>Ruim stof en zaagsel regelmatig op, tenminste aan het eind van de werkdag. Gebruik hiervoor een industriële stofzuiger, geen bezem of perslucht.</p> <p>Gebruik ademhalingsbescherming bij zeer veel stof en/of wanneer u lang stoffig werk doet; een kap, helm of masker voorzien van aanblaasfilter (type 2 of 3).</p> <p>Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Verplichte registraties</p>	<p>Voor kankerverwekkende stoffen gelden extra registratie verplichtingen.</p> <p>Geef voorlichting over de risico's en de te treffen voorzorgsmaatregelen</p>
Toxische stoffen	1	<p>Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen</p> <p>Vrijkomen van houtstof door bewerking van hout of houtbevattende platen</p>	<p>Houd u aan de afspraken zoals vastgelegd in het A-blad "Houtstof op de bouwplaats</p> <p>Beperk de blootstelling aan houtstof door gerichte stofafzuiging en/of omkasting</p> <p>Zorg waar nodig voor mobiele afzuiging of vast opgestelde afzuiging</p> <p>Verminder de blootstelling aan houtstof tot 2mg/m³ of minder</p> <p>Ruim stof en zaagsel regelmatig op, tenminste aan het eind van de werkdag. Gebruik hiervoor een industriële stofzuiger, geen bezem of perslucht.</p> <p>Beperk het aantal bewerkingen op de bouwplaats door nauwkeurig tekeningen / maatvoering in de fabriek; dit kan de hoeveelheid stof beperken.</p> <p>Gebruik ademhalingsbescherming bij zeer veel stof en/of wanneer u lang stoffig werk doet; een kap, helm of masker</p>

Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Meer last van stof	voorzien van aanblaasfilter (type 2 of 3). Draag waar mogelijk leren werkhandschoenen Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA-kaart "Hout (hard/zacht - onbehandeld)" en eventueel wanneer relevant "Behandeld hout (creosoot/teerolie)", "Behandeld hout (wolmanzout)") Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen. Beperk het aantal blootgestelde personen.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Hinder van stof bij het zagen, schuren, schaven, hakken, vegen, mengen en andere bewerkingen	Zorg voor een scheiding tussen stoffige en stofarme werkzaamheden. Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Houtstof irriterend voor ogen en huid en luchtwegen	Zorg waar nodig voor mobiele afzuiging of vast opgestelde afzuiging Ruim stof en zaagsel regelmatig op, tenminste aan het eind van de werkdag. Gebruik hiervoor een industriële stofzuiger, geen bezem of perslucht.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Plaatsen met weinig ventilatie, zwevend fijn (niet zichtbaar) stof	Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Opwaaiend bouwstof, houtstof	Ruim stof en zaagsel regelmatig op, tenminste aan het eind van de werkdag. Gebruik hiervoor een industriële stofzuiger, geen bezem of perslucht. Geef voorlichting en instructie over de risico's van gevaarlijke stoffen en mogelijke maatregelen, houd hierbij rekening met anderstaligen.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Houtstof bij zagen, frezen, schuren van (hard)hout of houtbevattend materiaal (Kanker van neus en neusbijholte)	Vermijd direct huidcontact en inademing Beperk het aantal bewerkingen op de bouwplaats door nauwkeurig tekeningen / maatvoering in de fabriek; dit kan de hoeveelheid stof beperken. Kies materialen of alternatieven die geen houtstof produceren.
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Algemeen	Verstrek/ gebruik de verstrekte de voorgeschreven bedrijfs- en werkkleding en de persoonlijke beschermingsmiddelen. Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA) en/of vraag veiligheidsinformatiebladen op bij leverancier van materialen/ producten Geef voorlichting over de risico's en de te treffen voorzorgsmaatregelen Neem veiligheidsvoorschriften en bedrijfsinstructies in acht
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Blootstelling aan PUR-schuim, e.d. Schadelijk bij inademing, irriterend voor ogen, luchtwegen en huid, kan overgevoeligheid veroorzaken bij inademing en inwerken op zenuwstelsel	Verstrek/gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen (zie PISA-kaart "PUR-schuim" en "PUR-schuim (CFK en HCFC-vrij)"). Lees productinformatie/ etiket Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie. Verstrek/ gebruik de verstrekte de voorgeschreven bedrijfs- en werkkleding en de persoonlijke beschermingsmiddelen. Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Werken met isolatiematerialen kan leiden tot huidirritatie / Vezels kunnen irritatie van huid, ogen en luchtwegen (chronische bronchitis) veroorzaken	Gebruik minerale wol / isolatiemateriaal voorzien van folie Snijden en knippen van isolatiemateriaal zoveel mogelijk vermijden Snij platen op maat met speciaal scherp mes (vraag leveranciers) Gebruik voor producten boven 100 kg/m3 een zaag met stofafzuiging (geen elektrische handcirkelzaag gebruiken); In slecht geventileerde ruimten aanvullend een stofmasker type P2 gebruiken. Draag bij het verwerken van isolatiemateriaal, glas- of steenwol werkhandschoenen en werkkleding met lange mouwen Bij werk op ooghoogte of boven het hoofd een pet en gelaatsscherm dragen Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie. Zorg voor een goede was-, schaft- en kleedgelegenheid Spoel vezels van isolatiematerialen van de huid/ogen. Ga niet wrijven Zorg voor een goede persoonlijke hygiëne en huidverzorging Voorkom huidklachten door voorkómen van het huidcontact en door een goede verzorging van de huid. Werk netjes, goede persoonlijke hygiëne, handen en huid reinigen met water en zeep voor pauzes en na afloop van het werk Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen. Stofvorming vermijden. Gebruik bij stofvorming ademhalingsbescherming met P2 – filter (zie PISA-kaart "Glaswol & Steenwol")
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Huidklachten / -irritaties / -ontstekingen/ overgevoeligheid / eczeem, etc	Gebruik 'chromaatarm' cement (hetzij van nature chromaatarm, hetzij door dosering van ferrosulfaat) Huidcontact met cement en isolatiematerialen vermijden Verstrek/volg voorlichting/instructie over het werken met gevaarlijke stoffen Zorg voor een goede verzorging van de huid Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen	Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA-kaart "Acrylaatkit", "Acrylaatkit (oplosmiddelhoudend)",

		<p>Kitten en lijmen (oplosmiddelhoudend) voor houtverbindingen en in plaatmateriaal; Formaldehydeharslijm (ureum, fenol of resorcinol) kan luchtwegirritatie en huidirritatie en/of -allergie of -contacteczeem veroorzaken / Epoxy- en polyurethaanlijm kan</p>	<p>"Bitumineuze kit - brandbaar", "Bitumineuze kit-niet-brandbaar", "Butyleenkit", "Hybridekit", "Polysulfide/ teerkit", "Polysulfidekit (1K)", "Polysulfidekit (2K)", "Polyurethaankit (1K)", "Siliconenkit", "Siliconenkit-azijnzuur afsplitsend", "Zuurbestendige kit - fural-houdend", "Zuurbestendige kit - fural-vrij", "Zuurbestendige kit - polyesterhars", "Oximhardende kit", "Epoxylijm-oplosmiddelarm/-vrij", "Epoxylijm - oplosmiddelhoudend", "Polyurethaanlijm 1-K" en "Polyurethaanlijm 2-K") Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie of indien nodig aanvullende kunstmatige ventilatie. Zorg voor een goede was-, schaft- en kleedgelegenheden Zorg voor een goede persoonlijke hygiëne en huidverzorging Zorg dat de in het veiligheidsinformatieblad aangegeven beschermingsmiddelen aanwezig zijn. Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen</p>
Toxische stoffen	1	<p>Overige toxische stoffen Werken met materialen/ gevaarlijke stoffen / Informatie</p>	<p>Vorkom gezondheidsklachten door keuze van minder schadelijke producten Verstrek/volg voorlichting/instructie over het werken met gevaarlijke stoffen Neem veiligheidsvoorschriften en bedrijfsinstructies in acht Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.</p>
Toxische stoffen	1	<p>Overige toxische stoffen Verplichte registraties</p>	<p>Houd een toxische stoffenregister bij. Voor kankerverwekkende stoffen (kwartsstof, asbest) gelden extra registratieverplichtingen. Geef voorlichting over de risico's en de te treffen voorzorgsmaatregelen</p>
Toxische stoffen	1	<p>Overige toxische stoffen Allergie voor tropische houtsoorten is mogelijk</p>	<p>Beperk de blootstelling aan houtstof door gerichte stofafzuiging en/of omkasting</p>
Toxische stoffen	1	<p>Algemeen Verplichte registraties</p>	<p>Houd een toxische stoffenregister bij.</p>
Veiligheid	1	<p>Bouwplaatsvoorzieningen Algemeen</p>	<p>Zorg voor een goede en veilige toegang tot de werkplekken; houd deze netjes en vrij van obstakels. Ruim rondslingerend afval, snoeren en gereedschap op</p>
Veiligheid	1	<p>Bouwplaatsvoorzieningen Overige</p>	<p>Zorg voor een goede en veilige bouwplaatsinrichting en een veilige toegang tot de werkplekken.</p>
Veiligheid	1	<p>Voorlichting en onderricht Overige</p>	<p>Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften.</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Overige</p>	<p>Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek.</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Struikelen, uitglijden door niet opgeruimde looppaden/ werkvloer/ werkplekken</p>	<p>Zorg voor een goede en veilige toegang tot de werkplekken; houd deze netjes en vrij van obstakels. Ruim rondslingerend afval, snoeren en gereedschap op</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Uitstekende stukken wapening</p>	<p>Zorg voor veilige looproutes, zoals loopplanken en loopbruggen Regel het afdoppen of ombuigen van stekeinden Gebruik/ verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/ veiligheidsbril.</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Geen of onvoldoende leuningen op steigers en vloerranden</p>	<p>Gebruik www.werkveiligophoogte.nl voor de selectie van een veilige werkplek Zorg voor een goede en veilige bouwplaatsinrichting en een veilige toegang tot de werkplekken. Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek. Verstrek/gebruik valbeveiliging in de vorm van harnasgordel als collectieve beveiliging niet mogelijk is. Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften. Controleer regelmatig de veiligheid van uw werkomgeving Bespreek knelpunten in het werk en/of de samenwerking met de uitvoerder of leidinggevende</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Hellende daken</p>	<p>Gebruik www.werkveiligophoogte.nl voor de selectie van een veilige werkplek Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek. Op hellende daken wordt altijd gewerkt met steunmiddelen, zoals panlatten, dakstoel, daksteiger of dakladder</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Ontbreken dakrandbeveiliging</p>	<p>Gebruik www.werkveiligophoogte.nl voor de selectie van een veilige werkplek Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek. Dakrandbeveiliging aanbrengen en in stand houden, verplicht bij een valhoogte van 2,5 meter of meer</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar Vallen door niet afgedekte openingen in vloeren en trapgaten</p>	<p>Gebruik www.werkveiligophoogte.nl voor de selectie van een veilige werkplek Zorg voor een goede en veilige bouwplaatsinrichting en een veilige toegang tot de werkplekken. Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek. Zorg voor een goede werkvoorbereiding. Ga daarbij na welke voorzieningen nodig zijn. Maak gebruik van een interne checklist werkvoorbereiding. Maak afspraken met de hoofdaannemer over de afstemming van activiteiten en veiligheidsmaatregelen.</p>
Veiligheid	1	<p>Valgevaar</p>	<p>Gebruik www.werkveiligophoogte.nl voor de selectie van een veilige werkplek</p>

		Vallen van (bouw)ladder of steiger	<p>Gebruik alleen goedgekeurd steiger- en klimmaterieel volgens voorschrift. Gebruik deugdelijke (bouw)ladders van voldoende lengte. Gebruik alleen ladders die voldoen aan NEN-2484. Inspecteer klimmaterieel periodiek. Zorg voor juiste, stabiele opstelling.</p> <p>Gebruik trappen, rolsteigers en bordessen om op hoogte te werken: ladders zijn hiervoor niet bedoeld. Een trap die is voorzien van een vergoot stavlak (platform) moet 60 cm boven de hoogste staplaats voorzien zijn van een steunpunt</p> <p>Beperk zoveel mogelijk het werken op ladders. Als toch op een ladder moet worden gewerkt, zorg dan voor een stabiele ladder met brede sporten</p> <p>De ladder en/of trap moet onderaan de stijlen zijn voorzien van een deugdelijk antislip profiel. Plaats de trap of ladder op een onbeweeglijke, harde, stroeve en vlakke ondergrond. De goede opstelhoek van de ladder is 75°</p> <p>Vrijstaande ladders (A-ladders) moeten aan de onderzijde zijn voorzien van een verbrede basis. Plaats een ladder met de ladderbomen tegen de vlakke constructieve delen van het te beklimmen object, zodanig dat beide ladderbomen gelijke en voldoende steun vinden</p> <p>De toegestane individuele opgetelde statijd op een ladder is maximaal 1 uur per persoon per dag, en voor een trap maximaal 2 uur</p> <p>Voorom een gedraaide werkhouding, en blijf altijd met de navel tussen de stijlen. Dit beperkt de reikwijdte tot maximaal 1 armlengte vanaf de stijlen.</p> <p>Tijdens het klimmen en dalen op een ladder moeten beide handen vrij zijn</p> <p>Is een trap niet voorzien van een vergroot stavlak, dan mag deze niet hoger beklimmen worden dan de derde trede van boven</p> <p>Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften.</p>
Veiligheid	1	Valgevaar Werkvoorbereiding	<p>Zorg voor een goede werkvoorbereiding. Ga daarbij na welke voorzieningen nodig zijn. Maak gebruik van een interne checklist werkvoorbereiding. Maak afspraken met de hoofdaannemer over de afstemming van activiteiten en veiligheidsmaatregelen.</p> <p>Zorg voor een goede en veilige bouwplaatsinrichting en een veilige toegang tot de werkplekken.</p> <p>Zorg dat voorafgaand aan het werk de randen en sparingsen zijn dicht gelegd of afgezet. Zorg voor een opgeruimde werkplek.</p> <p>Verstrek/gebruik valbeveiliging in de vorm van harnasgordel als collectieve beveiliging niet mogelijk is.</p> <p>Gebruik trappen, rolsteigers en bordessen om op hoogte te werken: ladders zijn hiervoor niet bedoeld.</p> <p>Zorg voor een goede en veilige toegang tot de werkplekken; houd deze netjes en vrij van obstakels. Ruim rondslingerend afval, snoeren en gereedschap op</p> <p>Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften.</p>
Veiligheid	1	Valgevaar Zelf opbouwen / gebruik (rol)steiger	<p>Volg bij gebruik van rolsteigers de door de leverancier verstrekte opbouw instructie, en breng de daarbij vereiste stabilisatoren en randbeveiligingen aan. De werkvloeren moeten volledig gesloten zijn, en rondom voorzien zijn van een heup- en knieleuning, en een kantplank. Plaats de rolsteiger op een vlakke en draagkrachtige ondergrond, met een maximaal toegestane scheefstand van 1% (1 cm per m)</p> <p>Plaats de rolsteiger op een vlakke en draagkrachtige ondergrond, met een maximaal toegestane scheefstand van 1% (1 cm per m). Tref maatregelen bij aanrijdgevaar (afzetting, signalering). Bij gebruik van een rolsteiger moeten alle wielen van de steiger geremd staan en zijn beveiligd tegen wegdraaien</p> <p>Steigerplanken en kantplanken goed vastzetten, zonodig bij opbouwen/ afbreken steiger valbeveiliging gebruiken</p> <p>Controleer dagelijks de veiligheid van de werkplek</p> <p>Gebruik de voorgeschreven veiligheidsvoorzieningen en beschermingsmiddelen</p> <p>Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften.</p> <p>(Rol)steiger opbouwen.</p> <p>Zorg voor juiste, stabiele opstelling en maak (rol)steiger aan gevel vast</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Algemeen	<p>Controleer regelmatig de veiligheid van het gereedschap. Vraag om vervanging in het geval van niet goed functionerende beveiligingen of beschadigde kabels</p> <p>Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.</p> <p>Laat alleen goed geïnstrueerde werknemers met de machines en gereedschap werken. Zorg voor werkinstructie en training, vooral bij werken met gevaarlijke machines / apparatuur.</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Uitschakelen veiligheidsvoorzieningen	<p>Laat de afscherming- en veiligheidsvoorzieningen van machines intact; gebruik deze volgens de voorschriften.</p> <p>Uitschakeling veiligheidsvoorzieningen onmogelijk maken</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Gebruik van machines en gereedschappen	<p>Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.</p> <p>Gebruik het gereedschap volgens de voorschriften</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Slecht gereedschap of materieel	<p>Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.</p> <p>Pas het Handboek Arbeidsmiddelen Arbeid toe.</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Pictogrammen op materieel, machines en apparaten ontbreken of zijn slecht leesbaar	<p>Controleer stickers, maak ze zo nodig schoon of vervang ze. Geef voorlichting en instructie, houd hierbij rekening met anderstaligen.</p>
Veiligheid	1	Arbeidsmiddelen Inspectie / controle bij gebruik machines en	<p>Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.</p>

		gereedschappen	Schaf ergonomisch ontworpen machines aan, waarbij aandacht voor toegang, inrichting, bediening, instrumentatie, uitzicht, zitcomfort Pas het Handboek Arbeidsmiddelen Arbouw toe.
Veiligheid	2	Geraakt worden door voorwerp Vallende lasten uit kranen en van steigers etc.	Controleer regelmatig de veiligheid van uw werkomgeving Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap en materieel, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar. Degenen die kranen en hijswerktuigen bedienen moeten gediplomeerd of voldoende deskundig zijn. Hijsmaterieel moet gekeurd en gecertificeerd zijn Voorkom losse onderdelen op steiger, werkzaamheden afstemmen met anderen op de bouwplaats. Zorg voor afzetting van de werkzone, plaats zonodig de voorgeschreven waarschuwborden. Werkzaamheden afstemmen met anderen op de bouwplaats Bespreek knelpunten in het werk en/of de samenwerking met de uitvoerder of leidinggevende
Veiligheid	2	Geraakt worden door voorwerp Onvoldoende werkvoorbereiding	Kies met zorg juist materiaal en gereedschappen Leg afgemeten hoeveelheden materiaal met behulp van hijsmiddelen bij/op de werkplek
Veiligheid	2	Geraakt worden door voorwerp Laden en lossen / Laden en lossen op de openbare weg, bij langskomend verkeer	Zorg dat de verkeersregels rond laad-/ losplaats duidelijk zijn. Laden en lossen op de bouwplaats, niet op de openbare weg Laden en lossen achter een (tijdelijke) afzetting Draag een verkeersvest en plaats verkeerskegels Verstrek/gebruik veiligheidskleding, veiligheidsvest, -overall of jas met broek met reflecterende Romeinse II verplicht bij laden en lossen op de openbare weg
Veiligheid	2	Geraakt worden door voorwerp Vallend materiaal, gereedschappen, voorwerpen uit hijsgereedschap	Regel dat het machinaal (ver)plaatsen veilig verloopt; de kraan moet voldoende capaciteit hebben en worden bediend door een ervaren en opgeleide machinist Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap en materieel, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar. Degenen die kranen en hijswerktuigen bedienen moeten gediplomeerd of voldoende deskundig zijn. Hijsmaterieel moet gekeurd en gecertificeerd zijn Gebruik/controleer gecertificeerde middelen. Vraag om vervanging in het geval van bijvoorbeeld niet goed functionerende beveiligingen, beschadiging en slijtage. Geef bij zware lasten duidelijk aan wat het gewicht is Maak afspraken over het aanpakken van materialen en gereedschappen Hijswerk en hijsmethode en wijze van communicatie afstemmen met uitvoerder, machinist. Bij verticaal transport de voorgeschreven hijsignalen gebruiken Zorg voor goede communicatie (armseinen) tussen kraanbestuurder en begeleider van de last Zorg voor instructie van degene die de lasten aanpakken. Verstrek/gebruik de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Veiligheid	2	Geraakt worden door voorwerp Werken binnen draaicirkel kraan	Werk binnen de draaicirkel van de kraan achter een (tijdelijke) afzetting Zorg voor afzetting van de werkzone, plaats zonodig de voorgeschreven waarschuwborden. Werkzaamheden afstemmen met anderen op de bouwplaats
Veiligheid	2	Overige gevaren Werkvoorbereiding	Zorg voor een goede werkvoorbereiding. Ga daarbij na welke voorzieningen nodig zijn. Maak gebruik van een interne checklist werkvoorbereiding. Maak afspraken met de hoofdaannemer over de afstemming van activiteiten en veiligheidsmaatregelen.
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Storingen door geen of onvoldoende (kracht-) stroom	Zorg voor een goede werkvoorbereiding. Ga daarbij na welke voorzieningen nodig zijn. Maak gebruik van een interne checklist werkvoorbereiding. Maak afspraken met de hoofdaannemer over de afstemming van activiteiten en veiligheidsmaatregelen.
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Ondeskundig gebruik elektrisch gereedschap, apparatuur of installaties in vochtige omgeving	Alle gereedschappen en machines moeten voorzien zijn van een CE-markering en voldoen aan alle normen. Gebruik geen defecte of beschadigde machines en apparatuur
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Defect, in slechte staat, of niet goed beveiligd handgereedschap, apparatuur of installaties	Alle gereedschappen en machines moeten voorzien zijn van een CE-markering en voldoen aan alle normen. Gebruik geen defecte of beschadigde machines en apparatuur
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Slepen met kabels en snoeren door waterplassen	Gebruik leidingen/kabels voorzien van stevige rubber mantel en voorkom beschadiging. Maak tijdens pauzes en na afloop van het werk de installatie spanningloos. Zorg dat stekkers en contactdozen niet in het water komen te liggen.
Veiligheid	3	Gevaarlijke stoffen met een acuut gevaar Sommige producten zoals kittens, lijmen, vulmiddelen etc. (gevaarlijke stoffen) zijn ontvlambaar	Lees het etiket, Zie ook Productgroep Informatiesysteem Arbouw (PISA) Geen vuur: geen vonken en niet roken bij de werkzaamheden Gebruik explosieveilige apparatuur en verlichting Zorg voor afdoende ventilatie
Veiligheid	1	Contact met arbeidsmiddel Vast raken/ verstrikt raken, naar binnen getrokken worden	Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.
Werkplekinrichting	3	Werkhoogte Algemeen	Richt de werkplek zo in dat zoveel mogelijk tussen knie- en schouderhoogte kan worden gewerkt . Leg werkvoorraad en producten op juiste werkhoogte, ca. 75 cm.

Persoonlijke beschermingsmiddelen	1	Gehoorsbescherming Hoge geluidsniveaus van gereedschappen en materieel bij diverse werkzaamheden	Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze beschermen onvoldoende. Bovendien kunnen toxische of irriterende stoffen in de gehoorgang terechtkomen. Otoplastieken met een op het geluidsniveau afgestemd filter of goed dempende gehoorkappen bieden wel goede bescherming Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen (verstrekken is verplicht boven een geluidsniveau van 80 dB(A), gebruik is verplicht boven 85 dB(A)). Kies een type in overleg met het personeel; een middel dat niet lekker zit, wordt vaak slecht gebruikt.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Ademhalingsbescherming Bouwstof, houtstof, stoffige werkzaamheden	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming met P2-filter bij stoffige werkzaamheden en opruim- of schoonmaakwerk. Bij zeer hoge stofconcentraties en/of langdurige werkzaamheden halfgelaatsmasker met P2-filter of aangeblazen helm (NEN-EN 397)
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Gelaatsbescherming Vallend gruis, minerale wol	Gebruik/ verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Hoofdbescherming Werken binnen kraanbereik Vallende voorwerpen	Gebruik/ verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Handbescherming Verwonding Slijtvast, goede grip, ademende rug	Gebruik/ verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Voetbescherming Onvoldoende grip, uitglijden, scherpe voorwerpen, vallende voorwerpen	Gebruik/ verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project. Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-markering. Tot de standaarduitrusting behoren veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345) voorzien van S3-codering, werkhandschoenen (NEN-EN 388), een veiligheidshelm (NEN-EN 397) goede werkkleding, een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Lichaamsbescherming Steunen met knieën op harde ondergrond (slijmbeursontsteking)	Verstrek/gebruik kniebescherming (niet knellend in knieholte), bij voorkeur kniestukken in werkbroek.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Lichaamsbescherming Weersinvloeden	Verstrek / draag op het weer en het werk afgestemde werkkleding, die voldoende bescherming biedt bij warmte en tegen kou. Bescherm in de zomerperiode bij zonnig weer blootgestelde lichaamsdelen met een beschermende crème en/of een klep of helm met nekflap.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Valbeveiliging Werken op hoogte	Verstrek/gebruik valbeveiliging in de vorm van harnasgordel als collectieve beveiliging niet mogelijk is.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Onbekendheid/ keuze juiste PBM	Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA) en/of vraag veiligheidsinformatiebladen op bij leverancier van materialen/ producten.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Voorlichting en instructie	Geef voorlichting, informatie en instructie over doel, gebruik en onderhoud PBM
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Gebruik van PBM	Werknemers zijn verplicht de verstrekte PBM te gebruiken